

<https://doi.org/10.54481/ecosoen.2022.3-4.06>

UDC: 338.2, 339.3, 502

JEL Classification: Q01

CONCEPTUAL FEATURES OF THE GREEN ECONOMY AND THE PERSPECTIVE OF CONSUMERS IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

PARTICULARITĂȚI CONCEPTUALE ALE ECONOMIEI VERZI ȘI PERSPECTIVA CONSUMATORILOR ÎN REPUBLICA MOLDOVA

*PĂDURARU Tatiana⁴, Ph.D student
Academy of Economic Studies of Moldova, Chișinău
ȚURCANU Gheorghe⁵, Ph.D., Associate Professor,
Academy of Economic Studies of Moldova, Chișinău*

*PĂDURARU Tatiana, student, ciclul III
Academia de Studii Economice a Moldovei, Chișinău
ȚURCANU Gheorghe, doctor, conferențiar universitar,
Academia de Studii Economice a Moldovei, Chișinău*

Annotation: *The adoption of the green economy in the context of sustainable development and poverty eradication as one of the two themes for Rio+20 focused international attention and provided the catalyst for new partnerships, consultations and collaborative research that led to the publication of a significant volume of literature. Although interest in the Green Economy has grown steadily and many definitions have been proposed for this concept, a consensual and concrete definition is still missing, the concept remains controversial due to theoretical vagueness and conceptual ambiguities. Thus, the paper aims to make a synthesis of the existing definitions, to analyze the conceptual differences and to present the importance of the green economy in the context of sustainable development. Also, the paper aims to highlight the main initiatives at the European level for the promotion of the green economy, as well as to analyze the national context regarding the implementation and promotion of the green economy in the Republic of Moldova. The methodology is based on methods of analysis and synthesis, interpretation and relevant comparisons. The results of the research highlight the fact that although Moldova has undertaken various actions to promote the green economy, their implementation remains very limited. The paper also presents some relevant results of the study carried out by the author among consumers regarding their perception of sustainability and ecological products, which helps to better understand the context and conditions for the promotion and development of the green economy, from the perspective of consumers.*

Adnotare: *Adoptarea economiei verzi în contextul dezvoltării durabile și al eradicării sărăciei, ca una dintre cele două teme pentru Rio+20, a concentrat atenția internațională și a oferit catalizatorul pentru noi parteneriate, consultări și cercetări colaborative, care au condus la publicarea unui volum semnificativ de literatură. Deși interesul pentru Economia Verde a crescut constant și au fost propuse multe definiții pentru acest concept, totuși lipsește o definiție consensuală și concretă, conceptul rămânând controversat din cauza neclarității teoretice și a ambiguităților*

⁴ tatiana.panaghiu@gmail.com

⁵ gheorghe.turcanu@gmail.com

conceptuale. Scopul studiului este de a sintetiza definițiile existente, a analiza diferențele conceptuale și a prezenta importanța economiei verzi în contextul dezvoltării durabile. Lucrarea are drept obiectiv evidențierea principalelor inițiative la nivel european pentru promovarea economiei verzi, precum și analiza contextului național privind implementarea și promovarea economiei verzi în Republica Moldova. Metodologia se bazează pe metode de analiză și sinteză, de interpretare și comparații relevante. Rezultatele cercetării evidențiază faptul ca Republica Moldova deși a întreprins diverse acțiuni pentru promovarea economiei verzi, totuși implementarea lor rămâne limitată. În lucrare sunt prezentate cele mai relevante rezultate ale studiului realizat de către autor cu privire la modul cum percep consumatorii autohtoni sustenabilitatea și produsele ecologice, fapt ce ajută la o înțelegere mai bună a contextului și condițiilor pentru promovarea și dezvoltarea economiei verzi, din prisma publicului larg.

Keywords: green economy, sustainable development, strategies, initiatives.

Cuvinte-cheie: economie verde, dezvoltare durabilă, strategii, inițiative.

Introducere

În ciuda interesului internațional tot mai mare pentru economia verde, înainte de Conferința Rio+20 negocierile dintre statele membre cu privire la acest concept au fost provocatoare. Acest lucru s-a datorat parțial lipsei unei definiții convenite la nivel internațional sau/și a unor principii universale pentru economia verde, apariției unor terminologii și concepte interconectate, dar diferite, lipsei unei clarități în ceea ce privește măsurile de politică a economiei verzi și modul în care acestea se integrează cu prioritățile și obiectivele naționale legate de creșterea economică și eradicarea sărăciei, precum și lipsei percepute de experiență în proiectarea, implementarea și revizuirea costurilor și beneficiilor politicilor economiei verzi [1].

În acest context, abordarea economiei verzi va contribui la implementarea agendei de dezvoltare post-2015 prin punerea la dispoziție a instrumentelor politice și a opțiunilor de investiții care pot fi adoptate la nivel național pentru accelerarea progresului în atingerea Obiectivelor Dezvoltării Durabile. În timp ce toți conștientizează că sunt necesare eforturi coordonate pentru a depăși noile provocări globale, fiecare guvern național va planifica viitorul său durabil conform viziunii sale distincte și prioritare de dezvoltare. În plus, se așteaptă ca Economia Verde să ajute la îndeplinirea unora dintre obiectivele de dezvoltare durabilă, cum ar fi: ODD 1 „Fără sărăcie”, ODD 8 „Muncă decentă și creștere economică”, ODD 9 „Industrie, inovare și infrastructură”, ODD 11 „Orașe și comunități durabile” și ODD 12 „Consum și producție durabile” [10].

În documentul final de la Conferința ONU privind Dezvoltarea Durabilă (Rio+20) din 2012 se afirmă că economia verde trebuie să fie considerată drept un mecanism pentru atingerea dezvoltării durabile, și încurajează „fiecare țară să ia în considerație implementarea politicilor privind economia verde în contextul dezvoltării durabile și reducerii sărăciei într-un mod care va conduce spre o creștere economică durabilă, inclusivă și echitabilă cu crearea noilor locuri de muncă, în special pentru femei, tineret și păturile sărace” [5].

Material și metodă

În această lucrare este prezentată o retrospectivă a definirii conceptului de economie verde prin prisma diverselor abordări, respectiv autorul a realizat o analiză comparativă a conceptelor din domeniu, precum: economia mediului, economia ecologică și economia verde. În lucrare sunt prezentate principalele inițiative care contribuie la promovarea, dezvoltarea și implementarea conceptului de economie verde la nivel european. Un obiectiv important în cadrul prezentului studiu constă în analiza contextului național privind implementarea și promovarea economiei verzi în Republica Moldova. În acest context, au fost identificate diverse strategii, programe și documente oficiale naționale în care se reflectă principiile economiei verzi și sunt prezentate principalele

concluzii ale studiului realizat de ODIMM în anul 2018 privind „Gradul de percepție de către IMM-uri a principiilor Economiei Verzi”. De asemenea, în urma studiului realizat de către autor în anul 2022, au fost realizată o sinteză a câtorva concluzii relevante cu privire la modul cum percep consumatorii autohtoni sustenabilitatea și produsele ecologice, fapt ce ajută la o înțelegere mai bună a contextului și condițiilor pentru promovarea și dezvoltarea economiei verzi, din prisma publicului larg.

Rezultate și discuțiile

Conceptul de economie verde a primit o atenție internațională semnificativă în ultimii ani, atât ca instrument de abordare a crizei financiare din anul 2008, cât și ca una dintre cele două teme pentru Conferința Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Durabilă din 2012 (Rio+20) [1]. Acest lucru a contribuit la dezvoltarea conceptului printr-o literatură în expansiune rapidă și o practică internațională emergentă. Este important de remarcat că atunci când conceptul a fost adoptat pentru prima dată ca temă pentru Rio+20 a existat o lipsă de claritate în ceea ce privește relația dintre economia verde și obiectivele convenite la nivel internațional, cum ar fi dezvoltarea durabilă și eradicarea sărăciei, dar și o lipsă de înțelegere în ceea ce privește potențialele provocări, riscuri, costuri și beneficii ale implementării politicilor economiei verzi.

În ultimele decenii au apărut, deși diferite, terminologii și concepte interconectate privind economia verde, precum: creșterea verde, dezvoltarea cu emisii reduse de carbon, economia durabilă, economia în stare de echilibru etc.

Conceptul de economie verde a fost utilizat pentru prima dată în anul 1989 de către un grup de economiști de mediu într-un raport pentru Guvernul Regatului Unit, intitulat Blue print for a Green Economy [1]. Acest concept a evoluat în timp, în 2008, Programul Națiunilor Unite pentru Mediu (UNEP) a lansat Inițiativa Economie Verde, care a avut drept scop oferirea sprijinului politic pentru investiții în sectoarele verzi și pentru ecologizarea sectoarelor poluante, în vederea obținerii unei dezvoltări durabile. Ideea unei economii verzi incluzive a fost fundamentată la Conferința Mondială pentru Dezvoltare Durabilă din 2012, intitulată Rio+20. De-a lungul timpului, termenul de economie verde incluzivă și conceptele asociate acestuia, precum „creștere verde” și „dezvoltare durabilă” au evoluat, iar acest tip de economie are la bază o economie cu emisii reduse, prin utilizarea eficientă și durabilă a resurselor și asigurarea incluziunii sociale.

La nivel internațional, nu există o definiție consensuală a economiei verzi, astfel autorul a analizat câteva definiții pentru a arăta abordările diferite din prisma diverselor publicații și organizații.

Pana în prezent, definiția Programului Națiunilor Unite pentru Mediu [17] este una dintre cele mai recunoscute la nivel internațional, fiind cea mai utilizată, prin care: „*Economia verde este o economie care conduce la îmbunătățirea bunăstării populației și la echitate socială, concomitent cu reducerea semnificativă a riscurilor de mediu și a constrângerilor ecologice. Este o economie cu emisii reduse de carbon, eficientă în utilizarea resurselor și social incluzivă*”. O alta definiție pentru economia verde este oferită de Coaliția pentru Economie Verde [11], care definește economia verde drept „o economie rezistentă care asigură o mai bună calitate a vieții pentru toți, în limitele ecologice ale planetei”.

În viziunea OECD, creșterea economică verde înseamnă „stimularea creșterii și dezvoltării economice, asigurând în același timp faptul că activele naturale continuă să ofere resursele și serviciile de mediu pe care se bazează bunăstarea noastră” [18].

Economia verde, pe care UE [16] o definește drept „economie care poate asigura creșterea și dezvoltarea, îmbunătățind în același timp bunăstarea umană, oferind locuri de muncă decente, reducând inegalitățile, abordând sărăcia și păstrând capitalul natural de care depindem cu toții”, constituie un element cheie pentru dezvoltarea durabilă. În contextul definiției UE, economia verde promovează o schimbare de paradigmă care recunoaște mai bine oportunitățile economice pe care

politicile, piețele și practicile comerciale „verzi” le pot oferi. În multe cazuri, mediul este mai mult un motor de creștere și dezvoltare durabilă decât un cost pentru economie.

Definițiile privind economia verde sau creșterea verde pot varia, dar elementele lor cheie sunt recurente. Definițiile economiei verzi cuprind cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile: de mediu, socială și economică. În expresia sa cea mai simplă, în viziunea noastră o *economie verde poate fi gândită ca una cu emisii scăzute de carbon, eficientă din punct de vedere al resurselor și incluzivă social*. La nivel operațional, economia verde este percepută ca un model de dezvoltare economică în care creșterea veniturilor și ocuparea forței de muncă sunt impulsionate de investiții publice și private care reduc emisiile de carbon și poluarea, sporesc eficiența utilizării energiei și a resurselor, previn degradarea biodiversității și a serviciilor ecosistemelor [15]. În general, definițiile economiei verzi elaborate de organizațiile internaționale sunt identice în indicarea dezvoltării durabile ca obiectiv final. Ele prevăd instrumente pentru relansarea dezvoltării economice și durabilitatea mediului fără a ignora aspectele sociale.

Pentru a delimita cât mai bine diferențele conceptuale ale economiei verzi de alte concepte, ce sunt în strânsă legătură, dar care au particularități diferite, a fost elaborat Tabelul 1 în care prezentăm analiza comparativă a conceptelor din domeniu, și anume: economia mediului, economia ecologică și economia verde. Deși există inter-relații între cele 3 concepte și obiectivele lor finale fiind aceleași, totuși, dimensiunile lor sunt diferite.

Tabelul 1. Diferențe conceptuale dintre economia mediului, economia verde și economia ecologică [elaborat de autori]

Economia mediului (EM)	Economia verde (EV)	Economia ecologică (EE)
<ul style="list-style-type: none"> - EM este o ramură a economiei, preocupată de problemele de mediu, care studiază efectele politicilor de mediu și elaborează soluții la problemele rezultate din acestea. - La baza EM se află teoria externalităților, iar scopul său este alocarea optimă și eficiența în utilizarea resurselor limitate. - Din punct de vedere metodologic, EM se bazează pe aceleași concepte și instrumente ca și economia neoclasică: individualismul, raționalitatea, marginalismul, criteriul eficienței și modelele de echilibru general extinse la problemele de mediu. - EM își propune să păstreze intact capitalul natural sau creat de om, astfel încât creșterea economică să nu scadă. - EM include: politici de mediu (obiective, programe), 	<ul style="list-style-type: none"> - EV se referă în esență la o abordare de dezvoltare, în care politicile de mediu sunt ele însele politici de promovare a creșterii. Cu alte cuvinte, Creșterea Verde nu vede un compromis între creștere și politicile de protecție/promovare a mediului sau, în sens mai larg, a ecosistemelor. - EV face parte din conceptul mai larg de dezvoltare durabilă, dar nu îl înlocuiește, ci oferă o punte către o dezvoltare durabilă. - Noțiunea de EV acționează la un nivel diferit, mai mult sau mai puțin la nivel local/ regional/național, fiind una competitivă. - EV se bazează pe 6 sectoare principale: energia regenerabilă, construcții verzi, combustibili alternativi, managementul apei/ deșeurilor, managementul teritorial (Karl Burkart). - <i>Economia verde este parte a economiei care studiază legitățile, modele de simbioză, interacțiunea părților participante (agenți economici, societate, agenții guvernamentale etc.), limitele tehnologice, umane și naturale într-o anumită țară și/sau areal geografic având drept obiectiv</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - EE este o ramură a cercetării academice interdisciplinare, care abordează interdependența și co-evoluția economiilor umane și a ecosistemelor naturale, atât intertemporal, cât și spațial. - EE accentuează economia ca subsistem al ecosistemului, concentrându-se asupra conservării capitalului natural. - EE este un domeniu transdisciplinar. Nu încearcă să fie o subdisciplină a economiei sau o subdisciplină a ecologiei, ci să fie o punte între ecologie și economie, precum și alte domenii, cum ar fi: antropologie, arheologie, istorie sau psihologie. - Urmărește să reducă presiunea asupra sistemelor naturale și deține principiul precauției în abordarea complexității și incertitudinii. - EE are dimensiuni globale, vede economia ca un subsistem al

Economia mediului (EM)	Economia verde (EV)	Economia ecologică (EE)
reglementari de mediu (hotărâri/ ordonanțe); impozite și taxe de mediu; standarde de mediu/ tehnologice/de poluare/ de emisii etc.	<i>dezvoltarea și creșterea economică durabilă, îmbunătățind bunăstarea umana, reducând în același timp riscurile de mediu și problemele ecologice, fiind social incluzivă și eficientă în utilizarea resurselor și păstrarea capitalului natural, precum, definiție elaborată de autori.</i>	eco-sistemului mondial și nu invers.

Inovația în tehnologii și modul în care acestea sunt aplicate sunt esențiale pentru a permite companiilor să-și dezvolte noi modele de afaceri. În ultimii ani, companiile și-au îmbunătățit eforturile către o producție durabilă, de la prevenirea poluării la abordări integrate care iau în considerare ciclurile de viață ale produselor și impactul lor. Atât crizele economice, cât și negocierile privind schimbările climatice ar trebui luate ca o mare oportunitate de a trece la o economie verde prin accelerarea eco-inovației. În acest context, aplicarea eco-inovațiilor ajută la facilitarea acestei evoluții printr-o combinație de schimbări tehnologice și non-tehnologice care pot aduce îmbunătățiri substanțiale ale mediului, favorizează dezvoltarea de noi procese, tehnologii și servicii, care fac afacerile mai ecologice, sporește optimizarea potențială pentru creșterea economică, abordând, în același timp, provocări, precum: schimbările climatice, deficitul de resurse naturale și pierderea biodiversității [12].

Conceptul de economie verde este unul recent, astfel nu exista o definiție consensuală a termenului. Scopul cercetării este de face o retrospectivă a definirii acestui concept în contextul dezvoltării durabile. Pentru realizarea acestei lucrări au fost folosite diverse metode de cercetare, precum analiza, sinteza, analiza comparativă și documentarea. Suportul informațional utilizează diverse surse bibliografice cu privire la economia verde și dezvoltarea durabilă. La baza fundamentării cercetării, rezultatelor și concluziilor aferente au stat analiza, sinteza, care s-au bazat pe date procesate și rezumate, deducția, utilizate pentru o interpretare clară și reprezentativă a rezultatelor cercetării în vederea exprimării unor opinii personale.

Toate dezbaterile și analizele privind economia verde sunt direct asociate cu protecția mediului, creșterea competitivității, inovarea și, nu în ultimul rând, cercetarea tehnologică. De-a lungul timpului au apărut numeroase inițiative pentru a sprijini implementarea economiei verzi și a dezvoltării durabile. La nivel european, trecerea la un sistem de economie verde este mai mult decât o alegere, devine o necesitate. Cea mai importantă acțiune întreprinsă de Uniunea Europeană în acest sens este „Pactul Ecologic European” [9]. Acest nou plan își propune să facă economia europeană una sustenabilă și complet verde până în anul 2050. Cu o investiție inițială de 1 (un) trilion de euro, Pactul Ecologic European [9] oferă sprijin pentru îmbunătățirea utilizării eficiente a resurselor prin trecerea la o economie curată și circulară, precum și pentru restabilirea biodiversității și reducerea poluării. O inițiativă importantă în domeniul economiei verzi este „The Green Growth Knowledge Platform” (GGKP), fiind o comunitate globală de profesioniști în politici, afaceri, finanțe și organizații angajate să genereze, să gestioneze și să împărtășească în colaborare cunoștințele privind tranziția către o economie verde, favorabilă incluziunii. GGKP a fost înființat de un comitet de conducere format din reprezentanți ai Institutului pentru Creștere Verde Globală (GGGI), Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), Programului Națiunilor Unite pentru Mediu (UNEP), Organizației Națiunilor Unite pentru Industria Industrială, Organizației pentru Dezvoltare (UNIDO) și ai Băncii Mondiale. GGKP cuprinde 3 platforme în domeniul economiei verzi, și anume: Platforma de politici verzi, Platforma pentru Industria Verde și Platforma pentru Finanțare Durabila.

De menționat că Acordul de la Paris, care a fost semnat la a XXI-a Conferință a părților [3] în 2015, la Convenția-cadru a Națiunilor Unite privind schimbările climatice a marcat un moment istoric

de acțiune globală pentru menținerea creșterii temperaturii medii globale sub 2°C [3]. Acesta a fost primul acord global cu forță juridică obligatorie în domeniul schimbărilor climatice. Rețeaua europeană de întreprinderi (The European Enterprise Network) este o altă inițiativă importantă, care promovează economia verde, sprijinind IMM-urile în accesarea finanțărilor în domeniul eco-inovării, eficienței energetice, stabilirea de parteneriate internaționale și accesul la resurse. Din 2008 și până în prezent, Rețeaua a sprijinit 2,9 mil. de IMM-uri europene să inoveze și să crească la nivel internațional [14]. În ceea ce privește eficiența resurselor, utilizarea durabilă a resurselor naturale, cu o reducere considerabilă a impactului asupra mediului, ca parte a Strategiei Europa 2030, este reprezentată de Inițiativa emblematică pentru o Europă eficientă din punct de vedere al utilizării resurselor, care sprijină trecerea către o economie eficientă și cu emisii scăzute de dioxid de carbon pentru a obține o creștere durabilă, o economie europeană incluzivă și sustenabilă.

Printre alte inițiative semnificative privind promovarea economiei verzi la nivel european se numără: Parteneriatul Națiunilor Unite pentru Acțiune pentru Economie Verde (PAGE), lansat în 2013 pentru a sprijini țările implicate în reformularea politicilor și practicilor economice în jurul sustenabilității; Programul regional EaP GREEN (2013-2017), care a sprijinit cele șase țări din Parteneriatul estic către o economie verde prin decuplarea creșterii economice de degradarea mediului și epuizarea resurselor; Programul „Uniunea Europeană pentru Mediu” (EU4Environment), care oferă asistență celor șase țări partenere să-și păstreze capitalul lor natural, să sporească bunăstarea ecologică a oamenilor prin sprijinirea acțiunilor în domeniul mediului, prin crearea de oportunități pentru o creștere mai ecologică.

În ceea ce privește Republica Moldova, de mai bine de un deceniu, economia verde a fost promovată prin intermediul diverselor programe naționale, proiecte, strategii, acte normative etc. și prin asumarea unor angajamente internaționale. Promovarea economiei verzi în Moldova se reflectă în principalele documente de politici ale Guvernului, în special în: Strategia Națională de Dezvoltare Moldova 2030, Strategia energetică-2030, Strategia de dezvoltare a sectorului IMM pentru anii 2012-2020, Foaia de parcurs pentru promovarea economiei verzi, Strategia de dezvoltare a agriculturii 2013-2020, Strategia de mediu 2014-2023, Programul pentru promovarea Economiei Verzi în Republica Moldova pentru 2018-2020. În același timp, acestea fac parte din angajamentele Republicii Moldova față de partenerii externi, precum: Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană și Agenda 2030 de Dezvoltare Durabilă, care urmăresc asigurarea dezvoltării durabile și promovarea economiei verzi în Moldova.

Prin semnarea Acordului de Asociere, Republica Moldova se angajează să armonizeze legislația națională la cea europeană și să asigure integrarea prevederilor de protecție a mediului, utilizarea rațională a resurselor și eficiență energetică, eco-etichetare, eco-inovații, în toate sectoarele economiei naționale și ale vieții sociale.

Prin atingerea țintelor naționale ale Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă și Agendei 2030, a priorităților implementării Acordului de Asociere, a noilor oportunități din cadrul Parteneriatului Estic dincolo de 2020 și din cadrul Pactului Ecologic European [9], precum și implementarea Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova 2030”, Republica Moldova ar putea reuși promovarea unei creșteri economice durabile care ar marca un nou pas în dezvoltarea social-economică a țării și crearea locurilor de muncă verzi.

Deci, viziunea de dezvoltare a Republicii Moldova pentru următoarea perioadă este fundamentată de câțiva piloni de bază: *economia durabilă și incluzivă; capitalul uman și social robust; instituțiile oneste și eficiente; mediul ambiant sănătos.*

Obiectivele și țintele economiei verzi în Republica Moldova se referă la: (1) *eficiența energetică și resursele regenerabile;* (2) *reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, reciclarea deșeurilor;* (3) *agricultura ecologică;* (4) *silvicultura și ariile naturale protejate de stat;* (5) *achiziții publice durabile;* (6) *industria verde;* (7) *educația ecologică și educația pentru dezvoltare durabilă, informarea și conștientizarea publicului* [6].

Promovarea economiei verzi este un domeniu intersectorial, astfel o colaborare eficientă dintre instituțiile implicate la nivel național, regional și local contribuie la realizarea obiectivelor date prin alinierea lor la prioritățile Pactului Ecologic European [9], noii Strategiei Industriale Europene, Planului de Acțiuni privind Economia Circulară și ale noii Strategii UE de conservare a biodiversității 2030.

Conform raportului de evaluare a Programului pentru promovarea economiei verzi 2018-2020 [13], au fost realizate mai puțin de jumătate din acțiunile planificate, mai exact – 46,81%. La baza acestei slabe performante au stat mai multe motive, precum: durata scurtă de implementare pentru anumite acțiuni, pandemia Covid-19 sau lipsa finanțării. Printre realizările majore privind implementarea programului se numără încurajarea întreprinderilor/afacerilor ecologice sau a tehnologiilor ecologice prin oferirea diverselor facilități, inclusiv la finanțare (Programul EU4Business); aprobarea și implementarea Programului de ecologizare a întreprinderilor mici și mijlocii, aprobat prin HG nr. 592/2019, implementat de către Organizația pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii (ODIMM).

Prin intermediul Programului de ecologizare a IMM-urilor, Guvernul sprijină întreprinderile să se adapteze la principiile economiei verzi.

Astfel, până în prezent, au fost selectate 38 de întreprinderi pentru a accesa granturi de până la 200 mii lei din partea statului, finanțări orientate spre adoptarea practicilor ecologice atât din domeniile gestionării resurselor de apă, utilizării responsabile a energiei, cât și valorificarea materiei prime, reciclarea deșeurilor și reutilizarea acestora [4].

La nivel național există puține studii care să ofere o perspectivă completă și complexă a percepției privind economia verde în rândul întreprinderilor și, deopotrivă, în rândul consumatorilor. Distingem 2 studii relevante privind economia verde în cadrul întreprinderilor, și anume: sondajul „Promovarea îmbunătățirii performanței de mediu a IMM-urilor”, realizat în 2014 de Institutul Național de Cercetări Economice (INCE) și studiul „Gradul de percepție de către IMM a principiilor Economiei Verzi” realizat în 2018 de ODIMM. De asemenea, menționăm că autorul a elaborat elementele constitutive ale conceptului de eco-inovare în Republica Moldova prin prisma consumatorilor și mediului de afaceri, care cuprinde componenta de sustenabilitate și economie verde. Aceste elemente vor fi prezentate în articolele viitoare.

Studiul „Gradul de percepție de către IMM a principiilor Economiei Verzi” [8] a fost realizat pe un eșantion de 63 de întreprinderi, care a avut drept scop identificarea nivelului de cunoștințe a IMM-urilor privind Economia Verde și acțiunile întreprinse de acestea pentru protecția mediului înconjurător. Acest studiu a reliefat faptul ca IMM-urile din Moldova nu sunt informate cu privire la impactul lor asupra mediului. Deși cunosc noțiunea de Economie Verde, aceștia nu cunosc care sunt principiile Economiei Verzi, modul de implementare a acestora, precum și care sunt documentele care atestă deținerea unui produs/serviciu ecologic. Potrivit studiului, principalele obstacole în realizarea acțiunilor de protecție a mediului sunt: necunoașterea modului de realizare, lipsa unui sistem de management de mediu și insuficiența resurselor financiare. Marea majoritate a respondenților consideră că au nevoie de cunoștințe și informații suplimentare privind Economia Verde, axate pe: programe de suport existente, detalii privind principiile economiei verzi, standardele ce trebuie respectate și metodele de implementare ale principiilor economiei verzi.

În rezultatul investigațiilor care vizează percepțiile consumatorilor cu privire la economia verde sau produsele ecologice, autorii nu au identificat niciun studiu relevant și complex realizat.

Prin urmare, pentru o mai bună înțelegere a contextului din prisma publicului larg, autorul au inițiat un studiu în rândul consumatorilor cu privire la percepțiile acestora privind sustenabilitatea și produsele ecologice. Studiul a fost realizat în perioada august – septembrie 2022, în Municipiul Chișinău și Regiunea Centru, pe un eșantion de 305 respondenți, având drept scop analiza atitudinilor și comportamentelor consumatorilor din Moldova în ceea ce privește sustenabilitatea și dacă aceștia iau

decizii din ce în ce mai conștiente ținând cont de problemele de mediu existente. **Rezultatele studiului elaborat de autori** arată că:

1. Marea majoritate a consumatorilor chestionați sunt preocupați de problemele legate de mediu, schimbările climatice și viitorul planetei.
2. Majoritatea consumatorilor cunosc cele mai semnificative efecte asupra mediului ale produselor/ serviciilor pe care le cumpără și utilizează.
3. 80% din consumatorii chestionați au auzit de termenii, ca: produse verzi, economie verde, produse ecologice, branduri sustenabile, aproape jumătate dintre ei nu știu ce înseamnă un produs sustenabil/ ecologic.
4. Există interes din partea consumatorilor pentru produsele prietenoase cu mediul: 24% dintre ei cumpără deseori astfel de produse sau 53% - cumpăra uneori.

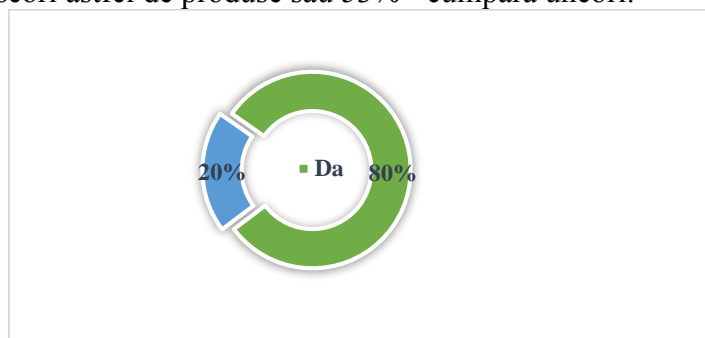

Figura 1. Rezultatul răspunsurilor la întrebarea: Dacă consumatorii au auzit de termenii, precum: produse verzi, economie verde, produse ecologice sau branduri sustenabile [elaborat de autori în baza studiului realizat]

După cum se poate remarca în Figura 1, marea majoritate a consumatorilor chestionați au auzit de termenii menționați. De fapt, aproape jumătate dintre ei nu au știut să spună ce înseamnă un produs sustenabil/ecologic sau să dea exemple de astfel de produse (43%). În percepția consumatorilor chestionați, produsele sustenabile se referă la produse naturale, fără adaos chimici (23%), produse care au un impact redus asupra mediului în procesul de producere (15%), produse care au ambalaje ecologice (10%) sau produse reciclabile, biodegradabile, produse care nu dăunează sănătății sau care sunt realizate în condiții ecologice.

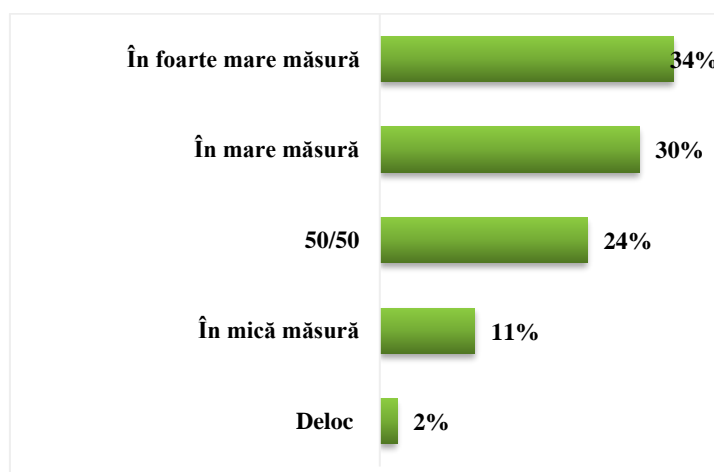

Figura 2. Reflectarea răspunsului la întrebarea: Cât de preocupați sunt consumatorii de problemele legate de mediul înconjurător/ schimbările climatice și viitorul planetei [elaborat de autori în baza studiului realizat]

Potrivit Figurii 2, 64% din respondenți sunt preocupați în foarte mare măsură și în mare măsura de problemele legate de mediu, schimbările climatice și viitorul planetei. Rezultatele studiului

relevă faptul că acest lucru se manifestă, în special, în rândul femeilor, în proporție de 74%. De asemenea, studiul evidențiază faptul că intervalele de vârstă, care sunt preocupate în mare măsură de problemele de mediu, sunt 36-45 de ani (36%) și 46-55 de ani (35%). Cei mai preocupați de acest subiect sunt consumatorii cu intervalul de vârstă 56-75 de ani (48%), care au afirmat că sunt preocupați în foarte mare măsură de schimbările climatice/problemele de mediu sau viitorul planetei.

Totodată, rezultatele studiului arată că majoritatea consumatorilor chestionați știu despre cele mai semnificative efecte asupra mediului ale produselor/serviciilor pe care le cumpără și utilizează (41%) sau știu foarte multe (16%). Respectiv, 33% dintre ei afirmă că știu puțin sau nu știu nimic (10%) despre impactul produselor/serviciilor asupra mediului.

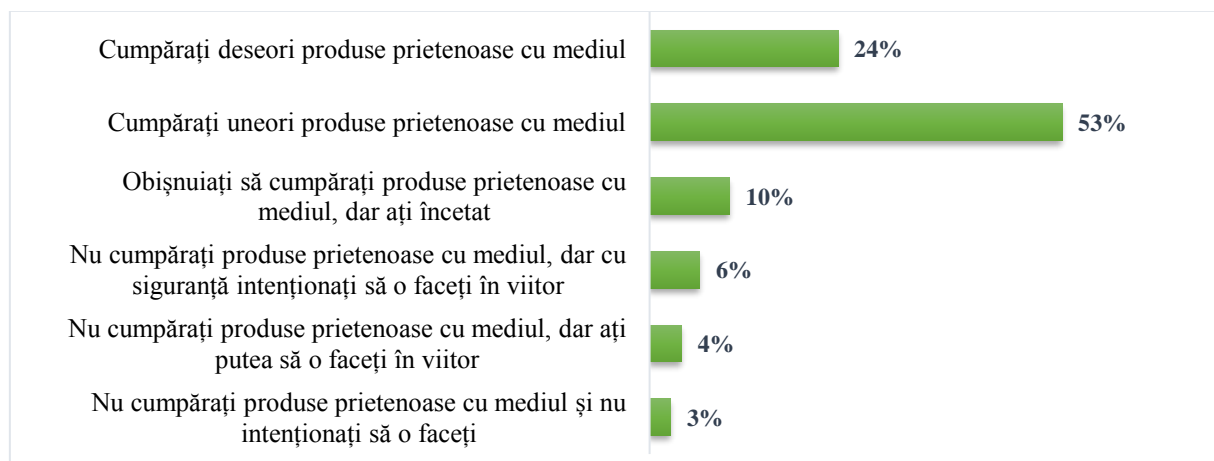

Figura 3. Comportamentul consumatorilor cu privire la achiziția produselor prietenoase cu mediul [elaborat de autori în baza studiului realizat]

Conform Figurii 3 se poate remarca faptul că 77% din respondenți cumpără deseori (24%) sau uneori (53%) produse prietenoase cu mediul, ceea ce demonstrează interesul consumatorilor față de aceste produse.

Concluzii

Întrucât principiul de bază al practicilor economiei verzi solicită minimizarea impactului negativ asupra mediului, acesta a fost privit ca un instrument important în realizarea dezvoltării durabile. În plus, se așteaptă ca economia verde să ajute la îndeplinirea unora dintre obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD), cum ar fi: ODD 1, ODD 8, ODD 9, ODD 11 și ODD 12 și să joace un rol corelativ major în asigurarea dezvoltării durabile. Îngrijorările mai multor guverne au inclus necesitatea ca orice rezultat al economiei verzi să abordeze cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile într-un mod echilibrat și să respecte pe deplin toate principiile de la Rio convenite anterior.

Deși interesul pentru Economia Verde a crescut constant și au fost propuse multe definiții pentru acest concept, totuși, lipsește încă o definiție consensuală și concretă. Conceptul de economie verde rămâne controversat din cauza neclarității teoretice și a ambiguităților conceptuale. O definiție larg acceptată a Economiei Verzi este dată de Programul Națiunilor Unite pentru Mediu (UNEP), care afirmă că economia verde este o practică care are ca rezultat îmbunătățirea bunăstării populației și echității sociale prin reducerea semnificativă a riscurilor de mediu și a constrângerilor ecologice.

Economia verde ar putea fi un instrument care să faciliteze tranziția statelor către dezvoltarea durabilă. Astfel, în ultimele decenii au apărut numeroase inițiative care sprijină implementarea economiei verzi și a dezvoltării durabile. Cea mai importantă inițiativă întreprinsă de Uniunea Europeană, în acest sens, include: „Pactul Ecologic European” (European Green Deal); „The Green Growth Knowledge Platform” (GGKP); Rețeaua europeană de întreprinderi (The European

Enterprise Network); Strategia Europa 2030; Parteneriatul Națiunilor Unite pentru Acțiune pentru Economie Verde (PAGE) sau Programul „Uniunea Europeană pentru Mediu” (EU4Environment).

În ceea ce privește Republica Moldova, se poate remarca faptul că, în ultimii 10 ani, au fost făcute eforturi vizibile în promovarea economiei verzi în diverse documente oficiale, programe și strategii. Pe de o parte, presiunea Acordului de Asociere, iar, pe de altă parte, impactul schimbărilor climatice și alinierea la tendințele actuale internaționale determină Republica Moldova să-și armonizeze legislația națională la cea europeană și să asigure integrarea prevederilor de protecție a mediului, utilizarea rațională a resurselor și eficiență energetică etc. în toate sectoarele economiei naționale și ale vieții sociale. Deși, diferite prevederi și acțiuni de protecție a mediului și de promovare a economiei verzi au fost incluse într-o serie de documente de politici din sectoarele precum: economie, agricultură, dezvoltare regională, transport etc., implementarea lor rămâne foarte limitată. De asemenea, **cele 2 studii realizate în Moldova** (studiul realizat de autori în 2022 în rândul consumatorilor și studiul realizat de către ODIMM în 2018) **reliefează următoarele concluzii privind percepția atât a consumatorilor, cât și a întreprinzătorilor cu privire la economia verde:**

1. Conceptul de economie verde este puțin cunoscut și înțeles în cadrul întreprinderilor din Moldova, prin urmare și acțiunile pentru protecția mediului întreprinse de acestea rămân limitate.
2. Marea majoritate a întreprinzătorilor consideră că au nevoie de cunoștințe și informații suplimentare privind Economia Verde axate pe: programe de suport existente, detalii privind principiile economiei verzi, standardele ce trebuie respectate și metodele de implementare ale principiilor economiei verzi.
3. Marea majoritate a consumatorilor, deși sunt familiarizați cu termenii de economie verde, produse sustenabile etc., aceștia, totuși, nu știu ce înseamnă un produs sustenabil/ ecologic sau nu pot da exemple concrete de astfel de produse.
4. 64% din consumatori sunt preocupați în foarte mare măsură și în mare măsură de problemele legate de mediu, schimbările climatice și viitorul planetei, în special femeile cu intervalul de vârstă 36-45 de ani (36%) și 46-55 de ani (35%).
5. Interesul moldovenilor pentru produsele ecologice este destul de mare, 24% din cei chestionați afirmă că achiziționează deseori produse prietenoase cu mediul, iar 53% dintre ei cumpără uneori astfel de produse.

Bibliografie

1. A guidebook to Green Economy. Issue 1: Green Economy, Green Growth, and Low-Carbon Development – history, definitions and a guide to recent publications, UNDESA. Available: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/GE%20Guidebook.pdf>
2. A guidebook to Green Economy. Issue 2: exploring green economy principles, UNDESA. Available: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/743GE%20Issue%20nr%202.pdf>
3. Acordul de la Paris. Jurnalul oficial al Uniunii Europene, 2016. Available: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:22016A1019\(01\)&from=RO](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:22016A1019(01)&from=RO)
4. Comunicat de presa ODIMM, aprilie 2022. Disponibil: <https://odimm.md/ro/presa/comunicate-de-presa/5486-guvernul-sustine-imm-sa-se-adapteze-economiei-verzi>
5. Conferința ONU. United Nations Conference on Sustainable Development. Available: <https://sustainabledevelopment.un.org/rio20/>
6. Economia verde în Republica Moldova: perspective de dezvoltare, 2017. Disponibil: https://pdf.usaid.gov/pdf_docs/PA00N3C5.pdf
7. Economia verde. Ministerul Economiei și Infrastructurii. Disponibil: <https://old.mei.gov.md/ro/content/economia-verde>

8. Gradul de percepție de către IMM a principiilor Economiei Verzi, ODIMM, 2018. Disponibil: <https://odimm.md/files/ro/pdf/rapoarte/Raport%20Economia%20Verde.pdf>
9. Green Economy and the European Green Deal. Available: <https://eucalls.net/blog/green-economy-european-green-deal>
10. Khoshnava S. M., Rostami R., Zin R. M., Štreimikienė D., Yousefpour A., Strielkowski W., et al. Aligning the criteria of green economy (GE) and sustainable development goals (SDGs) to implement sustainable development. Sustainability 11, 4615. doi:10.3390/su11174615
11. Meet the world's largest movement for green and fair economies. Available: <https://www.greeneconomycoalition.org/>
12. Paduraru T. Eco-inovarea în Uniunea Europeană în contextul dezvoltării durabile. In: Univers strategic. Anul XIII Nr. 3 (51), București, septembrie 2022, Editor: Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”, p. 108-124. Disponibil: <http://iss.ucdc.ro/revista-pdf/us51.pdf>
13. Programul pentru promovarea Economiei Verzi, Ședința Grupului de Lucru Interministerial pentru promovarea dezvoltării durabile și economiei verzi, 2021. Disponibil: <https://www.eu4environment.org/app/uploads/2021/09/Programul-pentru-promovarea-economiei-verzi.pdf>
14. Since 2008. We have helped 2.9 million SMEs innovate and grow internationally. Available: https://een.ec.europa.eu/sites/default/files/EEN%20%20INFOGRAFICS_2021_0.pdf
15. Studiul de evaluare privind Economia Verde: Republica Moldova. Disponibil: <https://www.oneplanetnetwork.org/sites/default/files/81.pdf>
16. The Inclusive Green Economy in EU Development Cooperation. Available: <https://d1bf23g64f8xve.cloudfront.net/sites/default/files/downloads/resource//The%20Inclusive%20Green%20Economy%20in%20EU%20Development%20Cooperation.pdf>
17. Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication. Available: https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/126GER_synthesis_en.pdf
18. Towards Green Growth, 2011. Available: <https://www.oecd.org/greengrowth/48012345.pdf>